

ZÁPISNICA

z osemnásteho zasadnutia Výboru pre práva lesbič, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“)

12.05.2022 o 13:00 hod., Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prítomní členovia a členky výboru: vid' podľa priloženej prezenčnej listiny.

Program zasadnutia:

1. Stanovisko k prijatiu Odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike.
2. Diskusia o zrušení zákazu darovania krvi pre homosexuálnych a bisexuálnych mužov.
3. Výzva na zmenu legislatívy a umožnenie vydávania náhradného dokladu o získanom vzdelaní po právnej zmene pohlavia.
4. Diskusia o vzdelávaní o LGBTI+ ľuďoch na základných a stredných školách.
5. Informácia o práci pracovných skupín výboru.
6. Informácia k zaobchádzaniu s LGBTI ľuďmi na slovensko-ukrajinských hraniciach.
7. Stanovisko výboru pre Radu vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Rokovania v rámci jednotlivých bodov programu:

Otvorenie zasadnutia

Štátny tajomník Ondrej Dostál zastupoval predsedníčku výboru a ministerku spravodlivosti na rokovaní tohto zasadnutia. Privítal členov a členky výboru, navrhol prejsť k schváleniu návrhu programu a k jednotlivým bodom rokovania.

Členky a členovia výboru schválili návrh programu.

BOD 1

Stanovisko k prijatiu Odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike.

Nikola Ružičková, MZ SR

Informovala výbor o tom, že Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike (ďalej len „usmernenie“) bolo vydané a zverejnené vo vestníku MZ SR. Uviedla, že vzhľadom ku komplikáciám, ktoré vznikli, bude účinnosť tohto usmernenia pozastavená. MZ SR sa v usmernení odvolávalo na všeobecné štandardné klinické a diagnostické postupy, avšak vzhľadom na problémy, ktoré vznikli, MZ SR pristúpi k vypracovaniu konkrétnych postupov, na ktoré sa usmernenie bude odvolávať. Od pondelka (16. mája 2022) sa začínajú rokovania pracovných skupín k tomuto usmerneniu a ku konkrétnym klinickým postupom s erudovanými odborníkmi, v zložení sexuológovia, endokrinológovia, psychológovia a urológovia. MZ SR si interne stanovilo termín, aby usmernenie bolo opäť účinné do dvoch mesiacov. Rokovania s poslancami NR SR, ktoré boli pôvodne plánované, ohľadom tohto usmernenia, boli zrušené, vzhľadom k tomu, že od pondelka (16. mája 2022) by sa mala pozastaviť účinnosť tohto usmernenia. MZ SR nevedelo uviesť, či samotné pozastavenie účinnosti usmernenia bude obsahovať aj nejaké prechodné ustanovenia. Malo by ísť o to isté usmernenie, len sa zmenia štandardy zo všeobecných na konkrétne vzťahujúce sa k tejto konkrétnej oblasti.

Uviedla, že MZ SR urobí všetko pre to, aby usmernenie v priebehu dvoch mesiacov opätovne nadobudlo účinnosť, ako to odporúčajú erudovaní odborníci, vrátane vedenia MZ SR (keďže prešlo gremiálnou poradou).

Alena Bratek, MZ SR

Na otázku členky výboru za MS SR k informácii o tom, čo presne sú štandardy poskytovania zdravotnej starostlivosti, uviedla, že štandardy sa vypracovávajú z každej oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, pre tie oblasti, ktoré sú problémové alebo naopak štandardne bežné. Obsahujú postup, ako ma lekár postupovať, od informovaného súhlasu, cez liečbu, terapiu, diagnostiku. Štandard je niečo, o čo sa lekár môže pri svojej práci oprieť.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Obrátil sa na zástupkyne MZ SR, aby v pracovnej skupine k štandardom a usmerneniu boli zastúpení aj odborníci a odborníčky, psychológovia a psychologičky z poradní, ktorí sú v prvom kontakte s týmito ľuďmi a vedia, aké majú problémy. Uviedol, že zdravotná starostlivosť pre transrodové osoby je dlhodobo absolútne nedostupná.

Z rokovania výboru odišla zástupkyňa MS SR Jana Kviečinská.

Zara Kromková, PRIZMA

V súvislosti s usmernením položila zástupkyňi MV SR otázky:

1. Ako budú v prípade pozastavenia účinnosti usmernenia ďalej postupovať matričné úrady – či bude pozastavená právna tranzícia?
2. Ako bude MV SR pristupovať k prípadom ľudí, ktorí si už v dobe účinnosti usmernenia podali žiadosti o zmenu dokladov?

Martina Matejková, MV SR

Uviedla, že MV SR nebude nič pozastavovať. Všetko pôjde v režime, ako doteraz. Je potrebné, aby tí, čo majú podané žiadosti, vždy predložili potvrdenie od lekára, nič sa nebude meniť.

Zara Kromková, PRIZMA

Uviedla, že niekoľko klientov a klientiek, ktorým matričné úrady odmietli zápis podľa aktuálne účinného a platného usmernenia.

Martina Matejková, MV SR

Informovala zástupcov a zástupkyne MVO, že sa v takomto prípade môžu e-mailom obrátiť priamo na ňu a situácia sa bude individuálne riešiť, aby zbytočne nedochádzalo k prietahom, kým nebude komplexne vyriešená situácia s usmernením.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že z medializovaných informácií, aj z vlastnej činnosti MVO, majú informácie, že matričným úradom prišla inštrukcia z MV SR zo dňa 02. mája 2022 o tom, že majú prerušiť právnu zmenu pohlavia, pokiaľ MV SR nedostane od MZ SR analýzu k tejto problematike, o ktorú požiadalo.

Martina Matejková, MV SR

Uviedla, že k danej téme sa MV SR písomne vyjadrí.

Tomáš Čitbaj, KVOP

Upozornil výbor na to, že podmienka nepodmieňovania prepisu rodu/zmeny pohlavia chirurgickými zákrokmi vychádza z judikatúry ESĽP.

Zara Kromková, PRIZMA

Obrátila sa na zástupkyne MZ SR s otázkou, ako postupovať, keď sa v praxi vyskytne poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý nebude rešpektovať štandardy alebo usmernenie MZ SR – t.j. lekár bude naďalej vyžadovať nútený kastročný zákrok pre vydanie potvrdenia pre matričný úrad. Kam sa môže človek, ktorému sa to stane obrátiť?

Alena Bratek, MZ SR

V takom prípade sa môže obrátiť formou sťažnosti na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Tomáš Čitbaj, KVOP

Informoval výbor, že na tomto zasadnutí, nebude môcť hlasovať, vzhľadom k tomu, že aktuálne nie je zvolený verejný ochranka práv. Verejnej ochrankyni práv zanikla funkcia 29. marca 2022, a tým stratili platnosť aj ňou vydané poverenia na zastupovanie ku dňu ukončenia jej funkcie.

Výbor hlasovaním (za – 19, proti – nikto, zdržal sa – 1) prijal uznesenie výboru č. 27 (vid' príloha).

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

- a. sekretariát výboru
  - distribuovať členom a členkám výboru list MV SR pre matričné úrady z 02. mája 2022;
- b. MV SR
  - písomne sa vyjadriť k listu MV SR pre matričné úrady z 02. mája 2022;
  - zástupkyňa MV SR – Martina Matejková – poskytla možnosť MVO obrátiť sa e-mailom priamo na ňu v prípade, že dôjde k situácii, keď matričný úrad odmietne vykonať zápis podľa usmernenia.
- c. MZ SR
  - dať výboru na vedomie analýzu, resp. vysvetlenie, o ktoré požiadalo MV SR v súvislosti so znením usmernenia, keď bude analýza/vysvetlenie pre MV SR vyhotovená.

BOD 2

Darovanie krvi homosexuálnymi a bisexuálnymi mužmi.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Iniciatíva Inakosť sa listom obrátila na ministra zdravotníctva SR ohľadom otázky darovania krvi homosexuálnymi a bisexuálnymi mužmi. Veľa štátov, ktoré mali prekážky darovania krvi tejto skupiny osôb, ich zmenili alebo zrušili, či výrazne obmedzili (v čase od zaslania tohto listu MZ SR, tak urobili ďalšie krajiny, a to Litva a Kanada) – t.j. aj krajiny, v ktorých je situácia podobná ako na Slovensku z hľadiska vírusu HIV. Tieto opatrenia boli na Slovensku zavedené po 70. rokoch kvôli šíreniu ochorenia AIDS. Hlavným argumentom v odpovedi od MZ SR je že darovaná krv nie je testovaná takým štandardom ako v iných vyspelých krajinách. Iniciatíva Inakosť požaduje, aby sa jasnejšie špecifikovalo, ktorá skupina by mala byť vylúčená z darovania krvi – aby vylúčenie z darovania krvi bolo založené na rizikosti sexuálneho správania jednotlivca, nie diskriminačne orientovaná výlučne na mužov, ktorí majú sex s mužmi, t.j. aby sa rozlišovalo, či ide o styk so stálym partnerom alebo nie. Pri heterosexuálnych pároch sa skúma práve tá rizikovosť sexuálneho správania, pri skupine homosexuálnych mužov sa neskúma a sú vylúčení automaticky.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Trend v iných krajinách je že sa skúma rizikovosť sexuálneho správania. Aj v dotazníku pre darcov krvi, plazmy a krvných buniek Národnej transfúznej služby je otázka č. 21, ktorá to pokrýva, ktorá znie „*Mali ste v príbehu posledných 3 mesiacov pohlavný styk s novým sexuálnym partnerom?*“. Nadväzne na to dotazník obsahuje aj otázku č. 22 „*Boli ste Vy alebo Váš sexuálny partner, v súčasnosti alebo v minulosti pozitívny test na HIV, syfilis alebo na infekčnú žltáčku?*“. Prečo pri mužoch je to 12 mesiacov a pri heterosexuálnych pároch sú 3 mesiace. Bolo by možné, aby v dotazníku zostala len tá jedna otázka, ktorá pokrýva práve rizikovosť sexuálneho správania.

Alena Bratek, MZ SR

Stanovisko odborníka transfuziológie je také, že aktuálne nevedia dostatočne vyšetriť krv, t.j. máme nedostatočné serologické vyšetrenia DNA, RNA, aby sa zistilo, či ten vírus v krvi je alebo nie je. Preto je tam také dlhé obdobie. Pozerá sa na ochranu zdravia príjemcov krvi.

Zuzana Pavlíčková, SNSĽP

SNSĽP dostalo v tejto veci podnet od Iniciatívy Inakosť. Stredisko ho prešetruje z pohľadu diskriminácie – aktuálne prebieha interná diskusia či sa bude napádať nesúlad s ústavou, alebo nesúlad s antidiskriminačným zákonom pre oblasť zdravotnej starostlivosti. Zastávame názor, že obzvlášť vo vzťahu k homosexuálnym mužom, ktorí majú usporiadaný monogamný vzťah, je to diskriminačné v porovnaní s heterosexuálnymi párami.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Homosexuálny styk medzi mužmi je paušálne považovaný za rizikový – vychádza to zo stereotypu. Nepozera sa na individuálne správanie jednotlivých ľudí. Vyhlásenie, ktoré sa pred darovaním krvi vypĺňa, sa snaží balansovať ochranu zdravia prijímateľa a rizikové správanie darcu krvi, a to má byť založené nie na stereotypy, ale individuálne na správaní jedinca.

Ondrej Dostál, štátny tajomník MS SR

Uzavrel diskusiu k tomuto bodu a uviedol, že k téme sa výbor vráti na ďalšom zasadnutí výboru. Dovtedy budeme mať k dispozícii aj informácie od MZ SR, aj záver posúdenia od SNSĽP a diskusia sa bude môcť posunúť ďalej.

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

- a. SNSĽP
  - predložiť výboru správu o posúdení podnetu od Iniciatívy Inakosť, keď k nemu dôjde;
- b. MZ SR
  - do najbližšieho zasadnutia výboru pozrieť sa na situáciu v iných krajinách, ktoré nemajú tieto testy DNA, RNA, ale majú inak riešenú ochranu – či existujú spôsoby, ako inak chrániť príjemcov krvi, a za akých podmienok umožňujú homosexuálnym/bisexuálnym mužom darovať krv.
  - poskytnúť výboru informáciu, aký by bol cenový rozdiel, keby Slovensko prešlo na DNA, RNA testy darovanej krvi namiesto aktuálne vykonávaných testov.

BOD 3

Výzva na zmenu legislatívy a umožnenie vydávania náhradného dokladu o získanom vzdelaní po právnej zmene pohlavia

Ondrej Dostál, štátny tajomník MS SR

K téme uviedol základné informácie. V zákone o vysokých školách je táto téma už pokrytá a vyriešená, v novele školského zákona sa to zatiaľ nepodarilo vyriešiť, napriek tomu, že MŠVVŠ SR návrh riešenia tejto otázky predložilo minulý rok v rámci predkladanej novely školského zákona. Avšak v rámci druhého medzirezortného pripomienkového konania k tomuto návrhu zákona, to bolo z jeho znenia na základe uplatnených pripomienok vypustené.

Poukázal na právoplatný rozsudok Okresného súdu v Lučenci zo 6. 7. 2021. Súd v ňom nariadil Strednej odbornej škole hotelových služieb a dopravy v Lučenci vydať žalobcovi doklady o absolvovaní stredoškolského štúdia na nové identifikačné údaje po právnej zmene pohlavia. V odôvodnení rozsudku, okresný súd uviedol, že škola tak môže urobiť aj napriek tomu, že to právne predpisy SR výslovne neustanovujú, vzhľadom na ústavný príkaz v čl. 154c, ktorý stanovuje, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách sú súčasťou právneho poriadku SR a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Možnosť zmeny pohlavia je v legislatíve desaťročia, ale niektoré praktické dopady toho nie sú riešené. Toto je jeden z tých najpraktickejších. Maturitné vysvedčenia nie je možné vydať na nové meno po zmene pohlavia. Pokiaľ ide o vydávanie náhradných dokladov vysokými školami, MVO s tým v praxi neevidujú problém. Chápe postoje škôl, ktoré tvrdia, že nemajú na vydávanie dokladov po zmene pohlavia žiaden právny podklad. Zároveň má však štát povinnosť rešpektovať identitu ľudí. Nie je žiaduce, aby transrodoví ľudia začali žalovať svoje školy, aby im zmenili vysvedčenia. Došlo by tým aj k zaťaženiu správneho súdnictva, pričom ide o zbytočnú vec, ktorej sa dá zabrániť.

Kálmán Petőcz, MŠVVŠ SR

Uviedol, že MŠVVŠ SR zatiaľ neuvažovalo o zmene školského zákona. Vyžiada si oficiálne stanovisko legislatívnej sekcie, ako naložia s touto otázkou v najbližšej novelizácii školského zákona, ktorá by mala byť niekedy na jeseň 2022. Informoval výbor, že pri spomínanej novele školského zákona z 2021, legislatívcia už pracovali aj s menovaným rozsudkom okresného súdu Lučenec. MŠVVŠ SR bolo pripravené na zmenu, avšak na poslednú chvíľu do toho vstúpili politické dôvody. Prisľúbil, že MŠVVŠ SR predloží túto úpravu opätovne. Uviedol, že MŠVVŠ SR stanovisko pripraví do najbližšieho zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ktoré sa uskutoční dňa 27. mája 2022).

Na otázku, či je možné, aby MŠVVŠ SR vydalo do prijatia právnej úpravy v rámci školského zákona usmernenie pre školy, ako majú postupovať, odpovedal, že si vyžiada stanovisko od legislatívy v rámci ministerstva, či by takýto postup bol možný.

*Výbor hlasovaním (za – 18, proti – nikto, zdržal sa – 2) prijal **uznesenie výboru č. 28** (viď príloha).*

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

a. MŠVVŠ SR

- predložiť výboru oficiálne stanovisko legislatívnej sekcie MŠVVŠ SR, či bude možnosť vydávania náhradného dokladu o získanom vzdelaní po právnej zmene pohlavia súčasťou najbližšej novelizácie školského zákona (v termíne určenom zástupcom MŠVVŠ SR - do 27. mája 2022);
- predložiť výboru stanovisko legislatívnej sekcie MŠVVŠ SR k možnosti vydania usmernenia MŠVVŠ SR pre školy ako postupovať v čase do prijatia právnej úpravy v rámci školského zákona, v prípade žiadostí o vydanie náhradného dokladu o získanom vzdelaní po právnej zmene pohlavia (s odkazom na rozsudok OS Lučenec zo 6. júla 2021, sp. zn. 5C/24/2021).

BOD 4

Diskusia o vzdelávaní o LGBTI+ ľuďoch na základných a stredných školách.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Členom a členkám výboru bolo pred zasadnutím výboru doručené vyjadrenie MŠVVŠ SR o tom, ako je téma vzdelávania o LGBTI+ ľuďoch aktuálne pokrytá v kurikulumoch a či existujú nejaké metodiky, odporúčania, vzdelávacie materiály a pod. Zo stanoviska vyplýva, že jediná možnosť, ako toto vzdelávanie poskytnúť je na hodinách etickej výchovy a občianskej náuky; neexistujú žiadne učebnice či materiály k tejto téme. Je na konkrétnej učiteľke/učiteľovi či a ako k tejto téme pristúpi. Uviedol, že na Iniciatívu Inakosť sa obracajú školy so žiadosťou o vzdelávanie. Aktuálna situácia je taká, že jediné miesto, kde sa téma LGBTI+ ľudí prezentuje a systematicky sa jej venuje čas sú hodiny náboženstva, a to výlučne v negatívnom zmysle. Neexistuje žiaden protipól štátu, ktorý by mal hovoriť o diverzite, rôznorodosti, pluralite názorov. Zo stanoviska vieme, aká je situácia teraz. Obrátil sa na MŠVVŠ SR s otázkou, čo ministerstvo plánuje ohľadom tejto témy urobiť do budúcnosti.

Kálmán Petőcz, MŠVVŠ SR

Uviedol, že MŠVVŠ SR vytvorilo novú smernicu k šikane, kde sa snažili šikanu zdefinovať, čo je náročné, lebo v právnom poriadku zdefinovaná nie je. V rámci smernice o šikane sa to snažili vzťahovať na antidiskriminačný zákon, na definíciu obťažovania, vrátane toho, že sú tam vymenované možné dôvody šikanovania, vrátane sexuálnej orientácie alebo rodovej identity obeť. Smernica je ešte v internom pripomienkovom konaní, cca do dvoch týždňov by mala byť zverejnená. V rámci smernice sa okrem iného kladie veľký dôraz hlavne na primárnu prevenciu a hodnotové vzdelávanie a hodnotovú výchovu v škole.

Informoval, že po 3 rokoch, čo výbor pre vzdelávanie k ľudským právam (zriadený na MŠVVŠ SR) nezasadal, bude jeho činnosť obnovená. Najbližšie zasadnutie bude 30. mája 2022. Zatiaľ bolo členstvo výboru zrekonštruované podľa starého štatútu, pričom MŠVVŠ SR plánuje štatút výboru zmeniť obdobným spôsobom, ako k tomu pristúpili iné výbory. Budú informovať, keď budú mať vytvorený nový štatút. V rámci tohto výboru sa MŠVVŠ SR bude snažiť veľmi konkrétne zaoberať rôznymi témami k hodnotovému vzdelávaniu ako takému. Medzier v hodnotovom vzdelávaní je omnoho viac ako len vzdelávanie k tolerancii, k pochopeniu, akceptácii.

Oddelenie prierezových tém, kde patrili tieto hodnotové otázky, v rámci jednej z organizačných zmien na MŠVVŠ SR bolo zrušené, informoval, že pracuje na tom, aby bolo opätovne obnovené.

Ďalšia kľúčová téma je kurikulárna reforma, ktorá sa teraz týka len základných škôl, pripravuje ju Štátny pedagogický ústav s odborom kurikula a inovácií vo vzdelávaní na MŠVVŠ SR. Boli vypracované rámcové učebné plány a teraz sa robí na obsahových a výkonnostných štandardoch, ktoré by mali byť dokončené do jesene 2022. Uviedol, že sám je prizvaným členom hlavnej koordinačnej skupiny, ktorá pracuje na tomto kurikule. Reforma kurikula základných škôl sa má zavrieť v roku 2026. Reforma kurikula stredných škôl sa plánuje až v ďalšej etape.

Ďalšia vec, kde sa môžu tieto hodnotové témy objaviť, je stratégia globálneho vzdelávania, ktorá prešla z MZVEZ SR na MŠVVŠ SR, ktorá by mala byť pripravená do októbra 2022; v súlade s tým, že sa pripravuje nová európska stratégia globálneho vzdelávania, ktorá sa má prijať v novembri 2022. V rámci globálneho vzdelávania (*global citizenship education*), čo je nadstavba nad občianske vzdelávanie, tam budú obsiahnuté všetky prierezové ľudské témy.

Čo sa týka toho, čo je uvedené v materiáli, ktorý MŠVVŠ SR doručilo na základe otázok z pracovnej skupiny pre udržateľnosť služieb LGBTI ľudí – pokiaľ ide o prácu podporných tímov, pomocných profesií, čo súvisí aj s inými vecami (v rámci stratégie inkluzívneho vzdelávania to súvisí aj s Rómami, aj s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami) budujú sa podporné tímy – posilňujú sa tímy psychologov, špeciálnych pedagógov, sociálnych pedagógov a ostatných profesií, ktoré pomáhajú školám pri zvládaní aj takýchto vecí.

Hana Smitková, Aspekt

Oboznámila výbor, že existuje projekt Poradenstvo, ktorý má na starosti Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Vypracovávali odborné postupy, ktoré sú pre psychologov, psychologičky, pedagogických pracovníkov a pracovníčky, ktorí sú priamo na školách. Konkrétne dva postupy: postup pre prácu s deťmi a mladými ľuďmi, ktorí sú geovia, lesby a bisexuálni ľudia a druhý postup, ktorý robili pre transrodové a rodovo nekomfortné deti a mladých ľudí. Prvý z nich by mal byť, po roku čakania, vonku budúci týždeň. Kedy bude vonku ten druhý, zatiaľ nevie. Postupy sú dobre pripravené, robili na tom s kolegynami, ktoré sú z praxe, mali by byť dostatočne popisné aj inštruujuce.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Požiadala MŠVVŠ SR, aby v budúcnosti informovalo o veciach, ktoré sa na MŠVVŠ SR priebežne riešia.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

K predmetu katolícke náboženstvo na školách uviedla, že SR má uzatvorenú zmluvu s katolíckou stolicou, pričom pokiaľ vie, tak súčasťou zmluvy je, že katolícka cirkev si sama určuje obsah vzdelávania. Slovenská republika tak ustúpila z toho, že bude regulovať kurikulum tohto predmetu. To znamená, že keď sa robia kurikulárne postupy, vypadáva z toho aj katolícke náboženstvo ako hodina.

Má za to, že súčasťou štátnej politiky by malo byť snažiť sa vyvažovať informácie na predmetoch, ktoré „pustila z rúk“.

Kálmán Petőcz, MŠVVŠ SR

Informoval o tom, že na MŠVVŠ SR je snaha, aby povinne voliteľná kombinácia etika vs. náboženstvo bola zrušená, a teda aby všetky deti dostali určité etické základy. Zatiaľ však takáto úprava neprešla. Na základe žiadosti výboru, MŠVVŠ SR prisľúbilo, že preverí, či štát - ministerstvo - môže nejakým spôsobom zasahovať do obsahu výučby hodín katolíckeho náboženstva.

*Výbor hlasovaním (za – 19, proti – nikto, zdržal sa – 1) prijal **uznesenie výboru č. 29** (vid' príloha).*

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

a. MŠVVŠ SR

- zistiť, či MŠVVŠ SR môže alebo nemôže určitým spôsobom zasahovať do obsahu výučby hodín katolíckeho náboženstva na školách a o zistených skutočnostiach informovať výbor.

Z rokovania výboru odišla členka Lucia Berdisová.

BOD 5

Informácia o práci pracovných skupín výboru.

Marián Filčík, tajomník rady, MS SR

Tento výbor má dlhodobu zriadenú pracovnú skupinu pre legislatívu a stratégie. Na poslednom zasadnutí bola vytvorená aj pracovná skupina pre udržateľnosť služieb LGBTI ľudí.

Informácia z pracovnej skupiny pre legislatívu a stratégie

K Správe o stave práv LGBTI osôb na Slovensku

Na poslednom zasadnutí výboru sa diskutovalo o možnosti vypracovať správu o stave práv LGBTI osôb. Členovia a členky pracovnej skupiny pre legislatívu a stratégie sa vyslovili za vznik takejto správy. Správu zatiaľ vypracúva odbor ľudských práv na MS SR. Správa by nadväzovala na podklad, ktorý vzišiel z tohto výboru - z Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv, ktorú vnímame ako východiskovú správu o stave. Nadviazali by sme na ňu novou správou, s tým, že každé dva roky by sa aktualizovala, aby existoval oficiálny dokument, o tom, aký je stav práv LGBTI ľudí na Slovensku. Pracovná verzia správy je zatiaľ rozdelená do základných tematických častí.

- Vývoj v oblasti ochrany práv a slobôd (prvá kapitola)
  - vychádza z prieskumu FRA, obsahuje informácie, kam sme sa za posledných 7 rokov (od celoštátnej stratégie) posunuli;
- Diskriminácia (druhá kapitola)
  - obsahuje aj informácie ohľadne podnetov zo SNSĽP, ktoré MS SR oslovilo so žiadosťou o spoluprácu;
- Registrované partnerstvá (tretia kapitola)
  - kapitola sa bude venovať aj možnosti, ako sa stať rodičmi, aj prekážkam týkajúcich sa pobytu párov rovnakého pohlavia na Slovensku,
  - MS SR požiadalo o poskytnutie dokumentu „*Výskumná analýza situácie rovnakopohlavných párov a rodičov*“, ktorá bola vypracovaná na Inštitúte pre výskum práce a rodiny (autor: Kuruc);
- Prepis rodu, starostlivosť o transrodové osoby (štvrtá kapitola);
- Nenávistné prejavy (piata kapitola)
  - MS SR na zasadnutí požiadalo MV SR o informácie ku kriminalite páchanej na LGBTI osobách, vrátane nenávistných incidentov, aj takých ktoré sa riešili v priestupkovom konaní od roku 2015 až doteraz,

- MV SR už predtým poskytlo informáciu k štatistikám pokiaľ išlo o trestné konania, avšak v tých podkladoch je spolu celý osobitný motív, a teda sa nedá rozlíšiť, čo z toho je konkrétne nenávisť voči sexuálnej orientácii, takže aj tam by sme opätovne potrebovali konkrétnejšie informácie;
- Vzdelávanie (šiesta kapitola)
  - venuje sa absencii sexuálnej výchovy na školách, inkluzívnych vzdelávacích plánov,
  - vyzval členov a členky výboru, aby MS SR zaslali čokoľvek, čo majú k dispozícii k tejto téme (vrátane práce VÚDPAP-u).

Členovia a členky pracovnej skupiny navrhovali aj časť Spoločenská akceptácia postojov verejnosti, vizibilita. Požiadali členov a členky zaslať podnety k tejto časti, čo by malo byť v nej zachytené.

Správa by mala mať dve prílohy:

- Zoznam odporúčaní pre túto oblasť;
- Zoznam právne neupravených životných situácií nezosobášených párov (ktorý ešte v roku 2017 vypracovalo MS SR).

Vyzval členov a členky výboru, aby ak majú k dispozícii čokoľvek, čo by mohlo byť súčasťou tejto správy, aby to zaslali sekretariátu výboru/MS SR, s termínom do 15. júna 2022. Uviedol, že MS SR ešte zašle aj osobitný e-mail s touto žiadosťou. Informoval, že v priebehu leta 2022 by členovia a členky výboru dostali k dispozícii pracovnú verziu správy na komentovanie.

Na rokovanie výboru sa vrátila zástupkyňa MS SR Jana Kviečinská.

K definícii homofóbie a transfóbie

V rámci tejto pracovnej skupiny sa ešte v roku 2019 vytvoril návrh definície homofóbie a transfóbie, ktorú výbor zatiaľ neschválil. Vzhľadom k tomu, že sa témy nenávisťných trestných činov opätovne otvárajú, bolo by vhodné tieto definície schváliť.

K úprave majetkových práv nezosobášených párov

Na otázku úpravy majetkových práv nezosobášených párov, ktorú vzniesol podpredseda výboru smerom k MS SR, uviedol, že v septembri 2022 by mala byť širokej verejnosti predstavená navrhovaná právna úprava k tejto téme. V rámci MS SR budeme mať k tomu ešte interné stretnutie. V rámci prác bude potrebné odlíšiť partnerstvo od manželstva, pretože manželstvo požíva ústavnú ochranu.

Informácia z pracovnej skupiny pre udržateľnosť služieb LGBTI ľudí

V rámci práce tejto pracovnej skupiny sa stanovili základné otázky na zodpovedné rezorty, ktoré sa im rozposlali. Rezorty postupne zaslali odpovede, ktoré ste dostali v materiáloch zaslaných pred týmto zasadnutím výboru. Otvoril otázku, či je potrebné, aby táto skupina naďalej fungovala; ak áno, s akou náplňou by pokračovala ďalej. Uviedol, že k tejto otázke môže prebehnúť ešte jedno stretnutie pracovnej skupiny, kde by si pracovná skupina prešla odpovede, ktoré rezorty poskytli a následne sa dohodne, ako a či bude táto pracovná skupina pokračovať ďalej.

Na zasadnutí sa následne rozvinula diskusia o navrhovaných definíciách homofóbie a transfóbie. Členovia a členky výboru sa zhodli, že definície sa ešte budú precizovať na základe návrhov, ktoré na zasadnutí vyjadrili a výbor bude o nich hlasovať per rollam.

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

- a. Andrej Kuruc, Iniciatívu Inakosť
  - zaslať MS SR dokument „Výskumná analýza situácie rovnakopohlavných párov a rodičov“, ktorá bola vypracovaná na Inštitúte pre výskum práce a rodiny (autor: Kuruc);

b. členovia a členky výboru

- zaslať MS SR/sekretariátu výboru:
  - akékoľvek materiály, ktoré majú k dispozícii k téme vzdelávania ohľadne LGBTI tém (vrátane práce VÚDPAP-u) na účel vypracovania správy o stave LGBTI práv na Slovensku;
  - podnety, čo by malo byť zachytené v navrhovanej časti tejto správy s názvom „Spoločenská akceptácia postojov verejnosti, vizibilita“;
  - čokoľvek, čo majú k dispozícii a čo by mohlo byť súčasťou správy, s termínom do 15. júna 2022 (MS SR opätovne zašle aj osobitný e-mail s touto žiadosťou);

c. MV SR

- zaslať informácie ku kriminalite páchanej na LGBTI osobách, vrátane nenávisťných incidentov, aj takých ktoré sa riešili v priestupkovom konaní, a to od roku 2015 až doteraz;
- poskytnúť konkrétnejšie informácie vo vzťahu k už zaslaným štatistikám ohľadom trestného konania a osobitného motívu – aby boli zrejmé počty vzťahujúce sa konkrétne voči sexuálnej orientácii ako osobitnému motívu (nie všetky osobitné motívy spolu);

d. MS SR

- interné stretnutie v rámci MS SR k rekodifikácii Občianskeho zákonníka k téme úpravy majetkových práv nezosobášených párov;
- uskutočniť stretnutie pracovnej skupiny pre udržateľnosť služieb LGBTI ľudí – náplň: prejsť odpovede rezortov na zaslané otázky a dohodnúť sa, ako a či bude táto pracovná skupina pokračovať ďalej;
- precizovať navrhované definície homofóbie a transfóbie na základe uplatnených návrhov, ktoré členovia a členky na zasadnutí vyjadrili a následne ich zaslať členom a členkám výboru na hlasovanie per rollam.

BOD 6

Informácia k zaobchádzaniu s LGBTI ľuďmi na slovensko-ukrajinských hraniciach.

Marián Filčík, tajomník rady, MS SR

MS SR bola doručená výzva mimovládnych organizácií k situácii na ukrajinsko-slovenských hraniciach. Vzhľadom k obsahu výzvy, sa MS SR obrátilo na MV SR; odpoveď od MV SR bola zaslaná členom a členkám výboru pred týmto zasadnutím. Ako najdôležitejšie upozorňuje na možnosť podať v prípade problémov na hranici podanie na Úrad inšpekčnej služby.

Informoval, že ILGA Europe neformálnou cestou adresovala MS SR požiadavku ohľadne transportu hormonálnych liečiv cez hranice. ILGA Europe, ktorá pomáha s dovozom hormonálnych liečiv pre transrodové osoby, ktorých má Ukrajina nedostatok, nás informovala, že na Slovensku sa na takýto transport liečiv cez hranicu vyžaduje povolenie. MS SR sa obrátilo na MZ SR s otázkou, čo je súčasťou tohto procesu a či takáto povinnosť naozaj existuje.

Nikola Ružičková, MZ SR

Áno, povinnosť mať povolenie na transport liečiv cez hranice existuje. MZ SR vydáva takéto povolenie aj medzinárodným humanitárnym organizáciám. Je potrebné dať oficiálnu žiadosť na MZ SR - na sekciu farmácie a liekovej politiky, aj s presným zoznamom liekov a zdravotníckych pomôcok, ktoré sa majú prevážať. Na sekcii to zhodnotia a na základe toho vystavia povolenie.

Uviedla, že ILGA Europe sa môže obrátiť priamo na ňu; žiadosť prepošle kolegom zo sekcie farmácie, aby proces urýchlili.

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

a. MZ SR

- zástupkyňa MZ SR - Nikola Ružičková - poskytla možnosť ILGA Europe obrátiť sa priamo na ňu s požiadavkou vydania povolenia na transport liečiv cez hranice – žiadosť prepošle zodpovednej sekcii - Sekcii farmácie a liekovej politiky MZ SR.

BOD 7

Stanovisko výboru pre Radu vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Marián Filčík, tajomník rady, MS SR

Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“) vyzvala všetky svoje výbory, aby sa vyjadrili k diskusnému dokumentu z pracovnej skupiny, ktorá pôsobí pri rade na účel reformy rady. Na základe zaslaného diskusného dokumentu, dostal sekretariát výboru podnety od MZVEZ SR a SNSLP. Sekretariát výboru sa ohľadom formulácie stanoviska k tomuto bodu stretol aj s podpredsedom výboru. Sekretariát výboru zaslal členom a členkám výboru návrh 4 bodov:

- k otázke či chce výbor ostať výborom rady alebo sa stať samostatnou radou - zostať výborom;
- k reforme rady - posilniť a zefektívniť prácu rady ako participatívneho mechanizmu a aktualizovať členstvo rady;
- odporúčanie rozdeliť radu na komory verejnej správy a občianskej spoločnosti po vzore Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie a
- umožniť rade medzisesionálnu činnosť a príležitosť reagovať promptne na aktuálne otázky, napríklad formou stálej pracovnej skupiny.

Viacere výbory využili túto možnosť na aktualizáciu svojho štatútu. Je možné aktualizovať členstvo, zloženie výboru, ak bude taký návrh zo strany členov a členiek výboru. Informoval výbor o tom, že ak má niekto návrh na zmenu štatútu, kedykoľvek ho môžete zaslať sekretariátu výboru. Keď sa zhromaždí viacero podnetov, môže si výbor schváliť zmenu štatútu, ktorý následne schvaľuje ešte rada.

*Výbor hlasovaním (za – 19, proti – nikto, zdržal sa – 1) prijal **uznesenie výboru č. 30** (viď príloha).*

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Na záver informoval, že ILGA Europe pri príležitosti 17. mája – dňa boja proti homofóbii a transfóbii, vydáva tzv. *rainbow map* a index, porovnáva ako sú upravené práva LGBTI osôb v legislatíve a verejnej politike. Tento rok sa Slovensko posunulo kvôli schváleniu odborného usmernenia – Slovensko má najviac bodov z krajín V4. V oblasti rodinného práva, má Slovensko opäťovne 0 bodov. Naopak Slovensko je dlhodobo dobré v antidiskriminačnej legislatíve, ako aj v zakotvení určitej úpravy aj v rámci trestného zákona.

Marián Filčík, tajomník rady, MS SR

Informoval, že najbližšie zasadnutie výboru bude na jeseň 2022.

Ondrej Dostál, štátny tajomník MS SR

Všetkým poďakoval za účasť a diskusiu.

Z diskusie k tomuto bodu vyplynuli úlohy pre:

a. MS SR

- zaslať MZ SR „Rainbow map“ z roku 2022, ktorú vydáva ILGA Europe.

Zapísala: Jana Urbanová, tajomníčka výboru

Schválili: Mária Kolíková, ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky a predsedníčka výboru

Jana Kviečinská, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Použité skratky

ESĽP	Európsky súd pre ľudské práva
KVOP	Kancelária verejného ochrancu práv
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO	mimovládna organizácia / mimovládne organizácie
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
SNSĽP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
VÚDPAP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

PREZENČNÁ LISTINA

z 18. zasadnutia

Výboru pre práva lesieb, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

12.05.2022, 13:00 hod., MS SR

Č.	Meno, priezvisko zastupujúca organizácia, príp. funkcia	Podpis
✓ 1.	Mária Kolíková Ministerka spravodlivosti SR predsedníčka	
✓ 2.	Martin Macko Iniciatíva Inakosť podpredseda	
✓ 3.	Jana Urbanová Ministerstvo spravodlivosti SR tajomníčka	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 5 Štatútu Výboru		
✓ 4.	Jana Kviečinská Ministerstvo spravodlivosti SR	
✓ 5.	Nikola Ružičková Ministerstvo zdravotníctva SR	
✓ 6.	Svetlana Síthová Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	N.2.
7.	Radoslav Kutaš Ministerstvo kultúry SR	
8.	Anna Verešová Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	OSPRAVEDLIVENÁ NEVČASŤ
✓ 9.	Ivan Fufaľ Ministerstvo vnútra SR	
✓ 10.	Barbara Illková Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	

11.	Inštitút pre výskum práce a rodiny	
✓ 12.	Miroslava Hajduček Gardecká Národný inšpektorát práce	v.z.
✓ 13.	Zuzana Pavlíčková Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	
✓ 14.	Tomáš Čitbaj kancelária Verejnej ochrankyne práv	
✓ 15.	Zuzana Magurová Ústav štátu a práva SAV	v.z.
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 6 Štatútu Výboru		
✓ 16.	Lucia Berdisová právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť	
✓ 17.	Barbora Burajová Nadácia otvorenej spoločnosti	
✓ 18.	Christián Havlíček TransFúzia	v.z.
✓ 19.	Jana Jablonická Zezulová Iniciatíva Inakosť	v.z.
20.	Dominika Jašeková OZ Odysseus	OSPRE AVE DLNENA NEUČAST
✓ 21.	Zara Kromková Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA	
✓ 22.	Andrej Kuruc Iniciatíva Inakosť	

✓	23.	Lucia Plaváková inPoradňa - Iniciatíva Inakosť	
✓	24.	Hana Smitková Aspekt	
✓	25.	Peter Varga Občan, demokracia, zodpovednosť	
✓	26.	Barbora Vašečková lekárka spolupracujúca s TransFúzia	v. 2.
prizvaní podľa čl. 4 ods. 7 Štatútu Výboru			
✓	1.	Marián Filčík tajomník Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť	
	2.	zástupca výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 8 Štatútu Výboru			
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		
	7.		
	8.		
	9.		
	10.		

d'alší přítomní

1.	BARBORA PATAJDOUSOVA!	MZEVEZ JR
2.	BIKOC Kocm	MZ DL
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		